

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie dotyczącej prokurator Prokuratury Rejonowej [...] A. K., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 31 maja 2023 roku wniosku prokurator A. K. z dnia 30 stycznia 2023 r. o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego w sprawie o sygn. akt I ZO 98/22, w przedmiocie spełnienia przez ten wniosek warunków dopuszczalności określonych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym

postanowił:

odrzuć wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego w sprawie o sygn. akt I ZO 98/22.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 6 lutego 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) prokurator Prokuratury Rejonowej [...] A. K. wniosła o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego w sprawie o sygn. akt I ZO 98/22, dotyczącej wznowienia postępowania zakończonego prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokurator do odpowiedzialności karnej o sygn. akt II DO 20/20.

Zdaniem wnioskującej badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących ich powołaniom oraz postępowaniu sędziów po

powołaniu jest konieczne z uwagi na to, iż okoliczności towarzyszące sprawie I ZO 98/22 budzą istotne wątpliwości co do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności przez wskazanego sędziego, mającego wpływ na końcowe rozstrzygnięcie merytoryczne w powyższym postępowaniu oraz zaistniałą bezwzględną przyczynę odwoławczą, polegającą na wydaniu w przedmiotowej sprawie orzeczenia przez sąd nienależycie, wadliwie i nieprawidłowo obsadzony, tj. sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, w sytuacji wcześniejszego wydania przez Sąd Najwyższy Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyroku z dnia 5 grudnia 2019 roku w sprawie o sygn. akt III PO 7/18, w uzasadnieniu którego stwierdzono m.in., że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego (obecnie Izba Odpowiedzialności Zawodowej) nie jest sądem w rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 roku w Rzymie i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak również przez Sąd Najwyższy w składzie połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchwały z dnia 23 stycznia 2020 roku oznaczonej sygn. BSA 1-4110-1/2020, w której stwierdzono m.in., że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, przy czym ten punkt uchwały ma zastosowanie do orzeczeń wydanych z udziałem sędziów Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym bez względu na datę wydania tych orzeczeń.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego w sprawie o sygn. akt I ZO 98/22, złożony w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej

powoływana jako: ustawa o Sądzie Najwyższym), nie spełnia warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, wprowadzającym instytucję „testu niezawisłości i bezstronności”, dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Powoływany wniosek powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a nadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytaczać okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (§ 9). Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (§ 10).

Zaznaczenia wymaga przy tym, iż skoro „w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności”, wobec czego „konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, LEX nr 3458391). Sąd Najwyższy podziela nadto

zapatrywania wyrażone w postanowieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego (zob. postanowienie NSA z 14.02.2023 r., I FSK 2040/22, LEX nr 3487409), iż okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego - w kontekście art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym - należy odczytywać jako okoliczności o charakterze indywidualnym, a nie generalnym (a zatem takich których istotą jest odwołanie się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów).

Zasadniczym zatem dla przyjęcia spełnienia warunków przesądzających o dopuszczalności wniosku jest wskazanie, poza samymi okolicznościami związanymi z powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego, okoliczności dotyczących jego postępowania po powołaniu oraz wykazanie zindywidualizowanych okoliczności uzasadniających złożone żądanie wraz z dowodami na ich poparcie, wskazujących, że powyższe (tak towarzyszące powołaniu sędziego, jak i dotyczące jego postępowania po powołaniu) w realiach tej konkretnej sprawy mogą doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności.

Lektura treści wniosku prokurator A. K. o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego w sprawie o sygn. akt I ZO 98/22 prowadzi do uznania, iż nie został on oparty na indywidualnych okolicznościach powołania wskazywanego sędziego na urząd Sędziego Sądu Najwyższego, lecz ogranicza się do wskazywania systemowej wadliwości powoływania sędziów, którą to autor wniosku wywodzi ze sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą natomiast odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem powyższej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Argumentacja zawarta we wniosku nie wskazuje natomiast jakichkolwiek indywidualnych okoliczności,

a okoliczność powołania SSN Pawła Wojciechowskiego, jako generalna i dotycząca w istocie każdej rozpoznawanej przez powyższego sędziego sprawy, w nawiązaniu do treści art. 29 § 5 oraz § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym nie stanowi w żadnym stopniu wypełnienia obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego - już po jego powołaniu - w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku. Weryfikowane żądanie nie zawiera nadto jakichkolwiek argumentów w zakresie okoliczności po powołaniu sędziego. Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że Sąd Najwyższy nie dopatrył się w okolicznościach powołania SSN Pawła Wojciechowskiego faktów tego rodzaju, które mogłyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości.

Odnosząc się do powoływanych przez wnioskującą uchwał dostrzec należy tę podstawową nieprawidłowość w zaprezentowanym rozumowaniu, iż odnoszą się one do Izby Dyscyplinarnej, a nie nowoutworzonej Izby Odpowiedzialności Zawodowej. Mocą ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259 - dalej powoływana jako: ustawa nowelizująca), z dniem 15 lipca 2022 r. w strukturze Sądu Najwyższego zniesiono Izbę Dyscyplinarną, tworząc w jej miejsce Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, która przejęła sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie tej ustawy należące do właściwości zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej (art. 8 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy zmieniającej). Wbrew natomiast powziętym przez autora wnioskom twierdzeniu sam natomiast fakt przejęcia spraw prowadzonych przez zlikwidowaną Izbę w żadnej mierze nie uzasadnia wniosku, iż Izba Odpowiedzialności Zawodowej stanowi niejako tą samą instytucję, jednakże pod zmienioną nazwą. W kontekście wskazywanej w uzasadnieniu wniosku uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 przypomnieć wymaga, iż wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, została uznana za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30, ze zm.).

Zaznaczenia nadto wymaga, iż wprawdzie w niniejszej sprawie wydane zostało zarządzenie o przyjęciu wniosku, jednakże dostrzeżenie braków formalnych na późniejszym etapie nie wyłącza obowiązku odrzucenia wniosku, który w sposób oczywisty nie spełnia wymogów ustawy (art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.). Dokonanie kontroli formalnej na możliwie wczesnym etapie postępowania wnioskowego, bez konieczności angażowania w procedurę oceny formalnej całego składu wyznaczonego przecież do dokonania oceny merytorycznej (o ile jest dopuszczalna), jawi się zatem jako w pełni uzasadnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 10/22, LEX nr 3518151).

Mając tym samym na uwadze, iż wniosek nie spełnia warunków formalnych określonych w art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, podlega on odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym).

[M. T.]

[ł.n]